

Burkina pagba maana tɔuma sɛn yãag-b yidgrã wɛɛngɛ

A Berenda Gael McSweeney ne a Solastik Kompaoore n gɔls-a

Bɔn-sɔng la b maan nin-sabls tɛnga wĩndg sɛn lɔtɛ tɛn-bɔones pɔsɛ t'a yaa bũmb sɛn tar yɔodo, tɪ d rɪk-a n gɔls n dat n maan tɪ dũni wã neba a taaba sɛn keta me tɔog n bãng-a. A yaa bũmb sɛn seg wakat-sɔng ning Inesko tɔm noora sɛn yãk koe zut a yiiba: “pag ne rao zem-taarã wɛɛngɛ la nin-sabls tɛnga n na n maan bãmba tɔumd pakre.

Sula nins sɛn be Burkina Faso n get la b tɔmd neba na paam yidgr la b yi naonga pɔga kɛesa b toogo, tɔuma wɔsg pɔsɛ, n na n tɔm n sɔng pagba la kom-pugli tɪ b yidg n kɛng taoore, b vumã wɛɛngɛ, b tika yɛbgr ninga Inesko rãmb la Burkina Faso goofneera taoor dãmb sɛn da zoe n yɛbg tɔm nins yɔm sɛn loog-a zugu, a na n tũu ne nasɔ zini rãmb siglgã tɔm noora sɛn tɔmd neba na yidga sɔngre.

A Maari Ninkɛema, pag sɛn yit Poa tɛnga, tɛn-bila a ye, sɛn be Burkina Faso, war-tɛnga, tɛnga sɔk wĩndg sɛn lɔtɛ kɛɛnga, yeelame : Palat foroma waa n fãaga tɔndo”, pĩnda, tɔnd ra rɪkda weer wɔsgo n wegs kooda la tusa biisi n yaool n were, a ra yaa tɔm a yi sɛn yaad ned wɔsgo. Sɛn le paas rɛ, zũunã kaam maaneg rɪkda rasem a yiibu, wakat ninga, a tɔumdã maanega tɔe yalsame”.

Yaa woto n da maand a Maari Nikɛem tɛngɛ wã sɛn deng tɪ sɔngdba sull nan ka wa ne «Palat forom miltifɔngsɔnell masĩn, a yaa masĩn ne montɛer bal ; b sɛn maan ɛnd tɛnga tɪ b sɛn naan-a toto wã yĩnga, kɪtame t'a tɔe n maan tɔm wɔsgo tɪ ka-koadba tɔe n tũus n yãke. B tɔe yãka wa masĩn sɛn tɔe n wer nangur biisi (tɪg-dɛgɛ) la zũunã, masĩn sɛn fɔkd kooda biisi bɪ masĩn sɛn werd zom. Palat foromã masĩnã yaa tɔm teoog b sɛn naane, n na n sɔng nin-buiida tɪ b tall n tɔm ne, n tɔog naf la b yi fara la naonga pɔgɛ, n yidg n kɛng taoor sɛn kɛed ne b vumã wɛɛngɛ.

Sēn deng ti tʉmnda sunge, sull ning sēn get-a a tʉmnda yell na n maana sōasg buud ne tēnga neba, n wilg-b tʉmnda vōor la a yōodo. La b kut pagba zīnig b mens b toor sulli, la b yāk taor dāmb sēn na n ges tʉmndā, la b zā masīnā, la tʉmnda bāng-mitba sull sēn ka goofneer n so, n na n pug n ges tʉmnda nao-kēndr yelle.

Ziig sēn zār ne Burkina Faso wa Amerik nug-ritg sēne dāmb bi Eroope, b sēg-bēd rāmba puse, tēnga la nin-buiida vum na tōog n paam manegr la zab ne farā la nangā n tōog n yiis pēta, n tulg zānga, n paas rīung zā-sōng yaa būmb sēn tar yōodo ne-b wʉsgo.

Sēn nan ka kaoos pugē, neba gomda «Affro optimisme» yelle, sēn dat wilg toor zall ti nin-sabls tēng nin-buiidā paoonga la b yamā bitame n paasdē, rē kitame ti zaba la ka-wʉmd-taaba pāng boogdē. Kiis ninsa sēn loog-a, tōnd yāame ti bōn-kāensa lebga tʉm sēn maan t'a zoe n kē ka-koaadb kēer sēn be Burkina tēn-bōonesa pusē.

Palat foromā masīnā sēn wa wā tēka, Pagba sēn yete : « Tōnd tōe n sāda yibeoog pīnda, n kēng ne d kooda biis n ti bas masīnē wā ti b were, la d n lebg n ti tʉmd tʉma taab wala kalzoaanga maanego, bi d puta koobo, ka rē wa zī-biis koosgo». «Tōnd paamda ligd masā sēn tōe kēes d kom-pugli wā lekolle. Tōnd sūdaba nonga tōnd tēnga ri-rāmba (sagbo), rub sēn maan ne ki zom sēn maneg n wer ti bi sōma ne Palat foromā masīni.

Tōnd gūus n gesa pagba sull taor dāmba sēn tʉmd tʉmndā la b zāad ligdā toto. Koodā biis magbo, werba ligda bāngre, la werba menga, b sēn tʉmd n paamd ligd ninga sōor geelgo, la a gʉls n dīk n bīngi. Pagba ligda bānkē wā bīngr sabaab kitame ti b tōe n paam samd n dīk ne bānkā, n tʉm n yalg b tʉmndā t'a kēng taoore. Sōngpeelse, tēng sēn pē ne Poa, be, b kosa tōnd ti d yōk tēnga zāma sēn naag taab n yās gūbg wābenbāngma tug foto, tug sēn yi palat

foromã masĩn sēn be zīig ning ti b get-a a yellã.

Ka la bilf pugē, b na n sunga wābenbāngma tūs selb hectaar rāmb wɔsg zugu, bala, a ya tug sēn tōe n tall n maan karenzi (esāans). Gazoalla ligd lebga toogo, rē wā na n yu sū-noog n kō sullã neb ti ti-kānga karanzi wā tōe n dikame n ning Palat foromã masĩn pug n tar n tɔmdē ti yaool ka sāmnd masĩnã montɛɛr ye.

Pag a ye sēn yit Gomoor sēne tēnga sēn pē ne Fada Guurma Burkina tēnga wīndg sēn yitē yeelame : «Tōnd weela tɔɔma n pɔt sull-sull ti neba tɔmd n deesd taaba.

Palat foromã montey rāmb 120 b sēn zīig Burkina tēmsa pusa svka, bāmb 119 n tɔmde. La naoor wɔsgo, pagba minima werba singr yibeoogo pīnda bɪ zaabre wa b sēn date. Tēng a ye pug bala, la tɔmda wa n yalse, ka-wɔm-taab sēn zīnd yīnga. Ziis a taaba, ka-wɔm-taaba n da zīndi, la b tōog manega yel-kāensa ti tɔɔma lebg n singe. Pagba sula taoor dāmb kēer sɪd rɪka b weerã fāa n kēes b toog ne yamleoogo, sēn na yɪl n zā Palat formã Miltifōksōnell tɔɔmdã neere.

Ziig a yembre, pagba ra zemsa taab n yākd kɛɛsa ligd n pɔt b mens ti gāndge, rē kitame ti kɛɛsa kille. La pēdg n yā-taaba n leeb taab yam kitame ti yel-kāng yalse, ti ned kam fāa sak n kēes a toog sēn na yɪl ti zā-sōng zīndi, ti tɔɔmdã kēng taoor ne bas-yardo, pɔ-peelem la vēenem zīnd bāmb ne taab svka, zāaba wɛɛngē bāmb ne taab tēng wā.

Tōnd yu kaset rāmb naoor wɔsg ne bāng-minim ninga pug-kāensa sēn tar n tɔmd ne wā. Tēn-bila a ye puga, tōnd yāa Palat foromã masĩn a ye t'a be tɔɔmd zug teog sēn fāsg n yi n lɔt n vɔdgd tēn-lamdã sēn maan ne suma wā, la minit a yēeb pugē bala, masĩn werdbã rɪka wīir n maneg

masĩnã teog n lebs a zīigē n wā n loe ti masĩnã ket n be a tɔɔm zug bala.

Raopa la pagba sēn be tēn-bōonesa pɔs sūur yu noog ne b mense, sēn kēed ne Palat foromã masĩna sēn

sõng-b n maneg b vumã ti b kēng taoor b tēmsa pusē wã. A yu bũmb sēn sōng-b wusgo, ti b paamd waooore kũuni b tũma pugē. Rē fãa yaa Inesko rãmb tũmdã noor sēn seglg tũma n na n sōng pagba la kom-pugli wã la tōnd sēn pugd n maand woto wã. Woto yaa a Bēgnaar Woba sēn yaa Tin Tua sull sēn ka goofneera n so persidã koεεga, sēn kō «Palat foromã sēn be Burkina tēnga wĩndg sēn yitē.

Sula a taab sēn ka goofneer n so datame ti b kell nadg pãng n kēng taoor ne tũmda n da bas ye, a Luyiis Wedraoogo sēn ya Palat Foromã Miltifōksōnell tũmdã taoor soab sēn be Burkina tēnga tēn-suk wĩndg sēn lūtē kεεnga yeelame ti tũm kũms ka na n le zĩnd abada.

Burkina Faso goofneera ne nin-sabls tēms wĩndg sēn lūtē tēms wusg paama yãabo n dat maan modgr n seglg tũma sēn na n yul ti Palat foromã miltifōksōnell sōngra tũm bɪ b tōog maan-a t'a ta tēmsa fãa, sēn na n tũ ne bãmb ligd sōngda la bãng-mit kaseng sēn yaa nasō zini sēn get nin-buiida na paam n tɪlg la b yidga yelle. Rũnda-rũnda, tũm la b seglyã n dat n maan t'a tōog n kē nin-sabls tēmsã fãa gill pusē, sēn na n tũ ne nasō zini sull ninga sēn be soolmã pugē n get rē yellã, b na n zemsa ne fōndasō Bill la Melend Gete n kos t'a yiis dolaarã ligd miliyō 19 n kō tũmda yĩnga.

Burkina tēn-bil ne a to fãa pugē, yaa laad n be pagba noē, ti b ninã punda ti b nensa be neer n sakd gesgo, sēn wilgd vēeneg ti bũmb yãk n kēes pagba la kom-pugli wã sōngr wεεngē, ti b na n tōog n yidg zãngã, yaa bũmb sēn tar yōod wusgo. Tōnd me na mak n maan n paam nafre.

A Berenda Gael McSweeney singa a tɔuma ne tɔum noor a ye sɛn tɔmd tɛms wɔsg neb na yidgi, Wagadugu hal yɔum sɛn zãre. A yaa karen-saamb kasenga la gilg n ges soaba (Profesɛer) Boostɔn iniversite wã. Bãmb geta pagba vum yell zãmsgo (Programme d'Etude sur les femmes), a yaa karen-saamb sɛn get pagb vum yell ktbay la gɛesda wakat fãa yĩnga, bãngr gɛesg tɔum noora zĩigɛ « Centre de Recherche sur les Etudes sur les Femmes » Brandeis iniversite wã, la a ket n kɔta zãmsg iniversite yenga pɔg zĩig ning b sɛn boond ne ãnglɛ tɩ « Heller School for Social Policy and Management ».

A Solastik Kompaoore yu koordinatɛer nasɔnall kɔdr Burkina Faso, (Ot volta wakate) tɔum noor ninga sɛn get pagba la kom-pugli wã na tɔog n paam wubr la b karma yelle. A le yu sagenda la dirɛgtɛer me n kɔ tɔum noor ning sɛn be soolmã pɔgɛ tɩ b boondɛ tɩ kɛes n meng ne yamleoog tɔumdã sɛn be nasɔ zini ne nin-sabls la siid Sahareyen tɛmse « Programme Regionale des Volontaires des Nations Unis d'Echange d'animateurs communautaires entre pays africains au sud Sahara ». A lebga Persidã n kɔ tɔumd ninga sɛn boond farend tɩ koordinasɔ nasɔnal de Marche Mondiale de la Femme sɛn be Burkina Faso.

Sebra lebga ne ãnglɛ ne a Tshali Kabanga Charlie, sɛn yaa Repibilik Demokaartik de Kongo neda. Wakat kãnga t'a maanda tɛmsa yidgrã baoob Bandeis iniversite wã Massachusetts pɔga Amerik.

Sibalo Adama Jacques